

Ētikas prasības atbalsta personas pakalpojuma sniedzējiem

“Atbalsta personas lēmumu pieņemšanā pakalpojuma sniedzēju ētikas prasības”¹ nosaka pakalpojuma ietvaros nodarbināto darbinieku (atbalsta personas, pakalpojuma koordinatori, sociālie darbinieki, pakalpojuma vadītājs), kuri ir iesaistīti atbalsta personas lēmumu pieņemšanā pakalpojuma sniegšanā, profesionālās ētikas un uzvedības pamatprincipus. Sniedzot atbalsta personas lēmumu pieņemšanā pakalpojumu, visi pakalpojuma sniegšanā iesaistītie darbinieki, kā arī brīvprātīgās atbalsta personas vadās pēc izveidotajām ētikas prasībām.

11.1. Atbalsta personas lēmumu pieņemšanā pakalpojuma sniegšanas ētikas pamatprincipi

11.1.1. Atbalsta personas lēmumu pieņemšanā pakalpojuma sniegšanā iesaistītie darbinieki un brīvprātīgās atbalsta personas savā darbā vadās pēc šādiem pamatprincipiem:

- 11.1.1.1. vienmēr tiek prezumēts, ka atbalstāmajai personai ir rīcībspēja. Atbalsta personas piešķiršana neietekmē atbalstāmās personas rīcībspēju;
- 11.1.1.2. ikvienam ir tiesības pieņemt lēmumus, un ikviens var paust savu gribu un izvēli. Personai ar GRT ir tiesības saņemt tai piemērotu atbalstu lēmumu pieņemšanā;
- 11.1.1.3. atbalsta persona nevar tikt nozīmēta pret atbalstāmās personas gribu;
- 11.1.1.4. atbalstītā lēmumu pieņemšana balstās uz uzticēšanos starp atbalstāmo personu un atbalsta personu;
- 11.1.1.5. atbalsta personai nav tiesību rīkoties atbalstāmās personas vietā, bet viņa var sniegt atbalstāmajai personai padomus dažādu lēmumu pieņemšanā;
- 11.1.1.6. atbalsta persona ir tiesīga piedalīties un sniegt konsultācijas jebkurā gadījumā, kad atbalstāmā persona ved pārrunas par līgumu, ierodas iestādē kā klients, tiek uzklauts tiesā vai administratīvā procesā, vai jebkurā citā situācijā, kad atbalstāmā persona veic juridiski saistošas darbības vai finanšu darījumus;
- 11.1.1.7. pildot savus pienākumus, atbalsta personai jāņem vērā atbalstāmās personas griba, vēlmes un intereses. Atbalsta persona nedrīkst izdarīt spiedienu uz atbalstāmo personu, lai mainītu tās lēmumu. Atbalsta persona nedrīkst izdarīt spiedienu uz atbalstāmo personu, lai mainītu tās lēmumu. Atbalsta persona nedrīkst gūt personīgu labumu no atbalstāmās personas pieņemtajiem lēmumiem;

¹ Izstrādājot ētikas prasības atbalsta personas pakalpojuma sniedzējiem, ņemti vērā vairākām profesijām izstrādātie ētikas kodeksi, piemēram, Latvijas Psihologu biedrības Profesionālās ētikas kodekss (Pieejams: <http://www.psihologubiedriba.lv/?p=146>) un Latvijas profesionālo sociālo un aprūpes darbinieku asociācijas izstrādātais Latvijas sociālo darbinieku ētikas kodekss (Pieejams: <http://www.lm.gov.lv/upload/publikacijas/sdetikaskodekss.pdf>).

11.1.1.8. atbalsta personas uzdevums ir palīdzēt atbalstāmajai personai izprast pieejamās izvēles, palīdzēt pieņemt lēmumu un palīdzēt paziņot atbalstāmās personas lēmumu vai nodomus citiem.

11.1.2. Atbalsta personas lēmumu pieņemšanā pakalpojuma sniegšanā iesaistītie darbinieki respektē atbalstāmās personas personību, godu un cieņu; kā arī respektē atbalstāmās personas vērtības un mērķus, cilvēktiesības, tiesības uz privāto dzīvi, konfidencialitāti un autonomiju.

11.1.3. Atbalsta personas pakalpojuma sniegšanā iesaistītie darbinieki un brīvprātīgās atbalsta personas apzinās un respektē individuālās un kulturālās atšķirības saistībā ar cilvēka invaliditāti, dzimumu, seksuālo orientāciju, rasi, etnisko piederību, nacionālo piederību, vecumu, reliģisko piederību, valodu un sociāli ekonomisko statusu.

11.1.4. Atbalsta personas lēmumu pieņemšanā pakalpojuma sniegšanā iesaistītie darbinieki un brīvprātīgās atbalsta personas izvairās no darbībām, kuras ir balstītas uz aizspriedumiem un varētu radīt diskrimināciju vai nevienlīdzīgu attieksmi.

11.1.5. Atbalsta personas lēmumu pieņemšanā pakalpojuma sniegšanā iesaistītie darbinieki un brīvprātīgās atbalsta personas atzīst un respektē atbalstāmo personu individuālos mērķus, atbildību un atšķirības, palīdzot atbalstāmajai personai uzņemties atbildību par saviem lēmumiem un rīcību.

11.2. Saskarsmes principi

11.2.1. Atbalsta personas lēmumu pieņemšanā pakalpojuma sniegšanā iesaistītie darbinieki un brīvprātīgās atbalsta personas veicina atbalstāmās personas autonomiju un pašnoteikšanos.

11.2.2. Atbalsta personas lēmumu pieņemšanā pakalpojuma sniegšanā iesaistītie darbinieki savstarpēji sadarbojas, sniedzot vai saņemot nepieciešamo palīdzību darba pienākumu veikšanai.

11.2.3. Atbalsta persona apzinās un atzīst savu zināšanu, prasmju un darbības ierobežojumus, un vērsas pie pakalpojuma sniedzēja koordinatora, sociālā darbinieka vai pakalpojuma vadītāja pēc padomiem un atbalsta sarežģītās situācijās.

11.2.4. Atbalsta personas lēmumu pieņemšanā pakalpojuma sniegšanā iesaistītie darbinieki un brīvprātīgās atbalsta personas izturas pieklājīgi, iejūtīgi un atsaucīgi pret atbalstāmajām personām, novērš pieļautās kļūdas un nepieciešamības gadījumā atvairojas atbalstāmajai personai.

11.3. Datu aizsardzība

11.3.1. Atbalsta personas lēmumu pieņemšanā pakalpojuma sniegšanā iesaistīto darbinieku uzdevums ir informēt atbalstāmās personas par nepieciešamību iegūt to personas datus un izskaidrot, kā dati tiks izmantoti un uzglabāti.

11.3.2. Atbalsta personas lēmumu pieņemšanā pakalpojuma sniegšanā iesaistīto darbinieku pienākums ir rūpēties par pakalpojuma sniegšanas laikā iegūto personas

datu aizsardzību, izpaužot tos vienīgi līgumā par atbalsta sniegšanu norādītajām un normatīvajos aktos minētajām iestādēm.

11.3.3. Atbalsta personas lēmumu pieņemšanā pakalpojuma sniedzējs nodrošina uzglabātās informācijas konfidencialitāti, nodrošinot datu anonimitāti.

11.4. Interesu konflikta novēršana

11.4.1. Atbalsta personas lēmumu pieņemšanā pakalpojuma sniegšanā iesaistītie darbinieki atsakās no tādu darba pienākumu veikšanas, kas ir saistīti ar viņu, radnieku vai darījumu partneru personiskām un mantiskām interesēm.

11.4.2. Ja privātās attiecības var radīt interešu konflikta situāciju, pakalpojuma vadītājs šā darba veikšanai izraugās citu darbinieku.

11.4.3. Atbalsta personas lēmumu pieņemšanā pakalpojuma sniegšanā iesaistītie darbinieki nepieņem jebkādas tiešas un netiešas dāvanas, labvēlības un pateicības izpausmes, kas pielīdzināmas dāvanām un ir saistītas ar darba pienākumu pildīšanu.

11.4.4. Atbalsta personas lēmumu pieņemšanā pakalpojuma sniegšanā iesaistītie darbinieki neatbalsta un neslēpj prettiesisku rīcību. Ja darbinieka rīcībā nonākusi informācija par prettiesiskiem gadījumiem, viņš par to ziņo pakalpojuma vadītājam.